
КОРНІЙЧУК Н. М., проректор з навчальної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка, кандидат біологічних наук, доцент

ДЕГТЯРЬОВА І. О., професор кафедри публічного управління і проектного менеджменту ННІМП ДЗВО УМО, доктор наук з державного управління, професор

УПРАВЛІНСЬКІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ

Основною метою розвитку українського суспільства є прагнення бути частиною демократичного світу та утверджувати високі демократичні стандарти в Україні. Стратегічний курс розвитку нашої країни визначений і закріплений в основному Законі нашої країни – Конституції та являє собою прагнення до набуття повноправного членства України у Європейському Союзі та в Північноатлантичному альянсі.

З огляду на зазначене вище одним із пріоритетних завдань розвитку та формування громадянського суспільства в Україні є реалізація концепції місцевого самоврядування як одного з ключових інструментів будь-якого демократичного режиму. На шляху до розвитку місцевого самоврядування сьогодні, як і на початку розбудови незалежної демократичної України, не зважаючи на всі досягнення, залишається суттєва кількість перешкод, які

пов'язані, в першу чергу, з недостатньою відпрацьованістю, нестабільністю нормативно-правової бази, більшість положень якої має декларативний характер, невизначеністю функціональних меж державного управління та місцевого самоврядування, незавершеністю адміністративної реформи, а також відсутністю дієвих механізмів реалізації державної політики щодо розвитку та фінансової незалежності місцевого самоврядування [2].

Сучасними фахівцями у галузі державного управління з початку 20-го століття активно вивчалася та сформована база фундаментальних напрацювань, спрямованих на оптимізацію функціонування системи управління, що знайшло відображення у публікаціях таких авторів, як Гришко Р. [1], Колтун В. [6], Кондрацька Н. [7], Ігнатенко О. [4], Роман В. [14], Іжа М. [5], Ніколіна І. [12], Курепін В., Курепін Д. [9], Маматова Т.В., Гладка О.М. [11], Лахижа М. [10], Серьогін С., Чикаренко І. [3].

Процес становлення України як демократичної правової держави передбачає налагодження ефективної взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування із структурними утвореннями політичних партій та інститутами громадянського суспільства. Законодавче підґрунтя для докорінної зміни системи влади та її територіальної основи на всіх рівнях почало формуватися з 2014 р. з розробки та оприлюднення «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади» та затвердження відповідного плану заходів щодо її реалізації. Метою зазначеної Концепції є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад [8].

Даним документом, який є ключовим в розвитку реформи децентралізації, визначені основні проблеми, які потребують термінового та ефективного розв'язання й на яких повинні бути зосереджені погляди провідних науковців галузі серед яких принциповими є погіршення якості та доступності публічних послуг внаслідок ресурсної неспроможності переважної більшості органів місцевого самоврядування здійснювати власні і делеговані повноваження; нерозвиненість форм прямого народовладдя, неспроможність членів громад до солідарних дій, спрямованих на

захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади; зниження рівня професіоналізму посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема внаслідок низької конкурентоспроможності органів місцевого самоврядування на ринку праці, зниження рівня престижності посад, що призводить до низької ефективності управлінських рішень; корпоратизація органів місцевого самоврядування, закритість і непрозорість їх діяльності, високий рівень корупції, що призводить до зниження ефективності використання ресурсів, погіршення інвестиційної привабливості територій, зростання соціальної напруги; надмірна централізація повноважень органів виконавчої влади та фінансово-матеріальних ресурсів тощо [8].

Ліквідація визначених проблем та проведення чітких структурних реформ дасть змогу досягти стійкого економічного ефекту за умови гармонізації пріоритетів і етапів зазначених реформ із реформою місцевого самоврядування та територіальної організації влади [8, 13].

Таким чином метою нашого дослідження стало вивчення, аналіз та систематизація міжнародного досвіду та провідних європейських стандартів організації місцевого самоврядування, подальше застосування яких може посприяти вдосконаленню організації та функціонування місцевої демократії в Україні, а також дослідження проблематики їх адаптації до нормативно-правового поля та соціальних реалій України.

Досвід багатьох розвинених держав свідчить також про те, що пряме державне управління на місцях відіграє, як правило, позитивну роль у місцевому управлінні, посилюючи значення державних інтересів відносно місцевих. Водночас, у державах, що розвиваються, пряме державне управління на місцях може потрапляти у протиріччя з місцевим самоврядуванням і навіть його підміняти. Такого роду «взаємодія» двох суб'єктів регулювання суспільних відносин негативно впливає на демократизацію державного управління.

Україна протягом останніх років пройшла складний і динамічний процес утвердження самоврядування, котрий ще далеко не завершений. Без сумніву, імплементація положень Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або владами та низки інших міжнародно-правових актів є засвідченням орієнтації України на європейські цінності й правові стандарти місцевого самоврядування. Будь-які нормативно-правові акти України в

секторі місцевого самоврядування повинні розроблятися з обов'язковим урахуванням відповідних нормативно-правових актів Ради Європи. Наведені факти є визнанням Європою потенційних можливостей України як європейської держави, яка обрала демократичний вектор розвитку та готова до участі в європейських інтеграційних процесах та ініціативах.

Наступним кроком має стати продовження здійснення комплексних заходів щодо модернізації національного законодавства України у відповідності з європейськими правовими стандартами місцевого самоврядування та забезпечення дієвості місцевого самоврядування, що, в першу чергу, передбачає врахування принципів правової, організаційної та фінансової автономності органів місцевого самоврядування.

Аналіз результатів досліджень Інституту Відкритого Суспільства Балтійських держав (Естонії, Литви, Латвії) та ЦСЄ (Чехії, Словенії, Угорщини та Польщі) засвідчує, що в процесі здійснення реформ децентралізації значна увага урядів цих держав приділялась саме таким компонентам, як: законодавчій, конституційній базі й структурі місцевих органів влади; місцевій політиці, методам прийняття рішень і внутрішній організації; управлінню місцевими органами влади і механізмами надання адміністративних послуг; фінансовим питанням і управлінню фінансами; ринково-орієнтованому економічному розвитку [2].

Значною подією в контексті реформування місцевого самоврядування стало прийняття Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», що регулює відносини, що виникають у процесі добровільного об'єднання територіальних громад міст, сіл, селищ. Крім того в 2020 р. Кабінет Міністрів України визначив підтримку реформи децентралізації в Україні одним з пріоритетних завдань, що сприятиме розвитку місцевого самоуправління і економічного розвитку країни в цілому, а Урядом затверджений новий адміністративно-територіальний устрій базового рівня. Відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів, в Україні сформовано 1469 територіальних громад, які покриватимуть усю територію країни. Наступним етапом продовження реформ є подальший розвиток законодавчої бази та внесення зміни до Конституції щодо децентралізації, які необхідні для подальшого просування реформи та її завершення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гришко Р. Ю. Теоретико-методичні аспекти децентралізації інституту місцевого самоврядування в Україні // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 1. – С. 102–106.
2. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О. М., та ін. – Київ : Софія, 2012. – 128 с.
3. Децентралізація влади в Україні: оцінювання результатів формування та розвитку самодостатніх громад : монографія / за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, І. А. Чикаренко. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. – 292 с.
4. Ігнатенко О. С. Тенденції розвитку законодавства у сфері місцевого самоврядування: темпоральний підхід / О. С. Ігнатенко, В. С. Колтун // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління. – 2016. – № 4. – С. 108-116. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2016_4_17.
5. Іжа М. М. Індекс децентралізації європейських країн // Держава і право. – 2010. – № 48. – С. 629-634.
6. Колтун В. С. Закономірності та тенденції розвитку місцевого самоврядування: комплементарний підхід : монографія. – Київ : НАДУ, 2015. – 365 с.
7. Кондрацька Н. М. Еволюція системно-структурної організації місцевого самоврядування в Україні // Право і безпека. – 2015. – № 4. – С. 11–17.
8. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження від 01.04.2014 № 333-р / Кабінет Міністрів України. – Київ, 2014. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
9. Курепін В. М. Державне управління у сфері цивільного захисту та безпеки життєдіяльності в умовах реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади / Курепін В. М., Курепін Д. В. // Modern Economics. – 2020. – № 19. – С. 94-100.
10. Лахижа М. І. Актуальні проблеми удосконалення публічного управління в Україні: зміни, реформування, модернізація, оптимізація, децентралізація, реструктуризація, перезавантаження // Актуальні проблеми державного управління. – 2020. – № 1(57). – С. 18-28.
11. Маматова Т. В. Інноваційні підходи до розвитку системи надання адміністративних послуг в умовах децентралізації / Маматова Т. В., Гладка О. М. // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. – Дніпро, 2020. – Вип. 1 (44). – С. 86-91.
12. Ніколіна І. І. Трансформація публічного управління в Україні в умовах децентралізації. Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : зб. наук. пр. VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 05-07 черв. 2019 р.). – Вінниця, 2019. – Ч. 1. – С. 279-290.
13. Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави : Указ Президента України від 8 листоп. 2019 р. № 837/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/8372019-30389>.
14. Роман В. Моделі децентралізації влади країн Європейського союзу // Демократичне врядування : наук. вісник. – 2013. – Вип. 12. – URL: <http://lvivacademy.com/visnik12/fail/Roman.pdf>. (дата звернення: 20.09.2018).